

۱۹۷۸

دانشگاه تهران

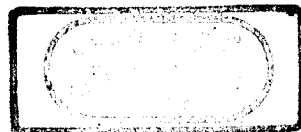
دانشکده اقتصاد

ترازپرداختهای ایران

رساله دکترای اقتصاد

اشرف مظهری

این رساله با درجه بسیار خوب بتصویب رسیده است

۱۹۷۸

دیساجہ

مفہوم عادی "ترازیرد اختہا" ثبت یرد اختہای پولی بین یک کشور و کشورہای دیگر می باشد. (۱) ہرگاہ میزان پولی کہ از کشوری بخارج جریان می یابد بییش از میزاننی باشد کہ بآن کشور وارد شدہ است در این صورت این کشور مقداری از ذخایر ارزی خود را از دست می دہد و ترازیرد اختہای آن دچار کمتری میشود. برعکس ہرگاہ وجوہی کہ کشور از خارج دریافت می دارد بیشتر از مبالغہائی باشد کہ بخارج میبرد از این کشور مقداری رز تحصیل می کند و ترازیرد اختہای آن ما زاد پیدا می کند. (۲)

تعبیری کہ بترتیب فوق از ترازیرد اختہا بعمل میآید بہ نظریہ طرفداران مکتب مرکانتالیسم شباعت کامل دارد. مرکانتالیست ہا، کہ برخطہ افکار اقتصادی قرن ہفدہم را وایل قرن ہیجدہم حکومت میراندند، معتقد ہسو دند کہ ثروت ہر کشوری مقدار برطلا و سنگہای قیمتی است کہ در اختیار دارد. لذ ایزعم طرفداران مکتب مذکور در کشوری باید سعی نمایند از طریق برقراری بازرگانی فعال با کشورہای خارج

۱ - جدول موازنہ ارزی ایران کہ بر مبنای نقل و انتقالات پولی ناشی از معاملات بین المللی کشور در بانک مرکزی ایران تنظیم می یابد براین مفہوم استوار

2- Balance of Payments, Text Book, Chapter 1, Introduction International Monetary Fund August 1962.

صادرات خود را افزایش داده و از حجم واردات خود بکاهد تا بدینوسیله و در نتیجه
 فزونی صادرات بر واردات مقدار طلا ی بیشتری به کشور جریان پیدا کند و موجودی
 طلا ی کشور افزایش یابد بنظر مرکانتلیست ها دولت ها باید از طریق توسعه صنایع
 امکانات افزایش صادرات را فراهم سازند و با پیروی از سیاست جانشین سازی کالاهای
 داخلی بجای واردات از حجم واردات بکاهند .
 (۱)

اگرچه نظریه اقتصاد ی مرکانتلیست ها دیری نپائید لکن تعبیری را که آنان
 از ترازیرد اختها بعمل میآوردند تا این اواخر بقوت خود باقی ماند و بر افکار اقتصاد ی اوایل
 قرن بیستم سایه افکند بطوریکه استنباط اقتصاد دانهای این زمان از ترازیرد اختها
 بیش و کم شبیه تصویری بود که مرکانتلیست ها در ترازیرد اختها داشتند . قبل از جنگ

۱- توماس من یکی از صاحب نظران انگلیس مرکانتلیست در کتاب خود بنام " خزانه داری
 انگلستان بر پایه تجارت خارجی " که در سال ۱۶۳۰ برشته تحریر و آرد مینویسد
 " امپراطوری انگلیس با تولید کالا میآید و ختن سرمایه ثروتمند نمیشود بلکه تنها راه افزایش
 ثروت امپراطوری فزونی صادرات بر واردات است . البته کشوری که بخواهد کالا صادر کند
 باید تولید نماید ولی تولید بخودی خود مهم نیست ، بلکه اینکار باید در راه فکر بزرگتری که
 اند و ختن کالا باشد انجام گیرد " وی در این باره چنین میگوید :
 " گرچه امپراطوری انگلیس میتواند از راه دریافت هدایا و با ازره خرید کالا از کشور
 دیگر ثروتمند شود ولی این وسایل همه نامطمئن می اهمیت است و تنها راه مطمئن افزایش
 ثروت کشور و خزانه انگلیس بازرگانی خارجی است . " نقل از مجله ۵۰ و ۵۱ کتاب تاریخ
 عقاید اقتصادی از آغاز تا سوسیالیسم ترجمه و تالیف دکتر حسین وحیدی .

۲- " بسیار بوده و هستند دولت های که برای تامین تعادل بازرگانی خارجی و حفظ ارزش
 خود بتدابیری نظیر آنچه سودگران توسعه میکردند متوسل شده اند . ما از این
 ...
 و در استیابان سیاستمداران اقتصادی قرار گرفته ، بار دیگرس میگویند با تدابیری از قبیل
 جایزه ، تقلیل کرایه حمل و نقل کالاهای صادراتی و اعتبارات بانکی فوق العاده صادرات
 خود را بحد غیر متعارف افزایش داده و از طریق ترقی حقوق گمرکی و تحمیلات بر واردات
 و با سهمیه بندی واردات مملکت را تحدید نمایند " نقل از صفحه ۲۱ کتاب تاریخ عقاید
 اقتصادی " نوشته لوئی بدن ترجمه هوشنگ نهانندی .

جهانی اول که سیستم پولی اکثر کشورهای پلایه طلا استوار بود سیاست پولی بانکهای مرکزی در چهارچوبهای قرارداد ای تکوین میافت برای ترازپرداختهای کشورهای ————— مشکل اساسی بوجود نمیآید. لکن مشکلات مالی و اقتصادی جنگ مسائل تازه ای را بوجود آورد و مسئله ترازپرداختها را مطرح نظر دول و اقتصاددانان ها ————— قرارداد سیاستهای توری که از طرف کشورهای ذینفع بمنظور ترمیم خرابیهای ناشی از جنگ اتخاذ گردید، کشورهای کوچک و مستقلی که با از میان رفتن امپراطوریهای ————— بزرگ (عثمانی و هنگری) بوجود آمد، غرامتهای سنگین که به کشورهای مغلوب و بخصوص آلمان تحمیل گردید و بالاخره بدهیهای عظیمی که بین متفقین جنگ بجای ماند ————— در نخستین سالهای دهه اول بعد از جنگ در پرداختهای بین المللی عدم تعادلهای قابل ملاحظه ای را بوجود آورد. نرخ برابری پولی بسیاری از کشورهای چارنوسانات شدید گردید و ارزش واحدهای آنها تنزل یافت. اگرچه بعضی از کشورهای بااعاده سیستم پولی طلا در تثبیت نرخ برابری واحد پولی خود کوشیدند لکن بروز بحران بزرگ اقتصادی سالهای ۱۹۲۳ — ۱۹۲۹ و مشکلاتی که در امر ترازپرداختها بوجود آمد موجب ردیست و اکثر کشورهای از حفظ و نگهداری ارزش برابری پول خود عاجز ماندند. بعد از کشور انگلیس و که در سال ۱۹۳۱ پایه پولی طلا را ترک نمود، بسیاری از کشورهای سیستم پولی طلا را رها نمودند و با نرخ برابری واحد پول خود را به طلا تعلق دادند. این اقدامات ————— را که سه ————— سنوز در حقیقت ————— نرخ برابری واحد پول —————

واحد پهلوی خود مصر بودند با مشکلاتی روبرو ساخت. علاوه بر حفظ ذخایر ارزی که نخستین مشکل هر کشوری را تشکیل میداد مشکل اساسی تری بوجود آمد و آن حفظ میزان تولید و اشتغال در سطحی مطلوب بود بدین آنکه بر روی ترازیرد اختها اثر سوئی بگذارد. لذا مسئله ترازیرد اختها بار دیگر مورد توجه خاص اقتصاد دانها قرار گرفت و در صاحت عمومی منزلت تازه ای یافت تجربیات حاصل از مسائل خاص سالهای ۱۹۳۰-۱۹۲۰ و ۱۹۴۰-۱۹۳۰ برای طرح و بررسی نظریه ترازیرد اختها انگیزه ای بوجود آورد و ایجاد و رشد آثارهای مربوط به ترازیرد اختها بصورت وسیله ای برای تحلیل و برنامه ریزی اقتصاد ی کمک نمود.

در این زمان در جنبه خاص ترازیرد اختها مورد توجه واقع شد. نخست آنکه ترازیرد اختها علاوه بر صادرات و واردات کالا و خدمات و نقل و انتقالات طلا و ارز، آنچنانکه قدما می پنداشتند، شامل نقل و انتقالات بلاعوض از جمله فرامات جنگسی و انتقالات سرمایه نیز میشود و لذا نقل و انتقالات اخیر باید مورد مطالعه دقیق قرار گیرند. بنابراین در اکثر بحث هائیکه در فاصله سالهای ۱۹۴۰-۱۹۳۰ در خصوص نظریه مربوط به ترازیرد اختها بین اقتصاد دانها جریان داشت مسئله فرامات جنگی آلمان نقش

اصلی را ایفا می نمود . بعلاوه در این دوره عده ای از اقتصاد دانها مسئله نقل و انتقالات سرمایه ای را بطور منظم مورد بررسی قرار دادند . در آنکه بعد از پیداایش " نظریه عمومی اشتغال ، بهره پول " کینز به رابطه ترازپرداختها با اقتصاد داخلی توجه خاصی مبذول گردید . در اکثر کشورهای توسعه یافته تصور می نمودند که از طریق تقلیل نرخ برابری واحد پول میتوان مشکلات ترازپرداختها را برطرف نمود و این تصور انگیزه اصلی بسیاری از اقداماتی بود که در جهت تقلیل ارزش پول اغلب کشورهای با عمل آمد . بنابه نظر کینز مازاد ترازپرداختهای بین المللی هر کشوری (مازاد حساب کالا و خدمات) جزئی از سرمایه گذاریهای است که در آن کشور صورت میگیرد و سرمایه خود عامل استراتژیک ایجاد درآمد و اشتغال میباشد . به عبارت دیگر مازاد حساب کالا و خدمات ترازپرداختها موجب افزایش تولید و اشتغال میگردد و کسری حساب کالا و خدمات مذکور بر روی تولید و اشتغال اثر معکوس بنجای میگذارد . اگرچه قبل از کینز نیز وجود این رابطه مسلم بود لکن از این زمان به بعد رابطه مذکور مورد توجه خاص قرار گرفت و بصورت جزئی از توضیح منظم و کامل اقتصاد پولی درآمد . در واقع تفسیر کینز از ترازپرداختها اساس نظری محاسبه آمارهای حساب ملی را بوجود آورد . (۱)

1- Balance of Payments , Text Book, Chapter 1, Introduction
International Monetary Fund August 1962.

لازم بتذکر است که بعد از جنگ بین المللی دوم مسئله ترازیرد اختصار و تکویسن سیاستهای اقتصادی، اهمیت بیشتری کسب نمود زیرا جنگ اساس پیرد اختهای بین المللی را از هم گسیخت. بسیاری از کشورهای زلحاظ ذخایر ارزی و چار فقر شدیدی شدند در حالیکه میزان صادراتشان بحدی نبود که منابع ارزی لازم برای واردات روز افزون آنها را تأمین نماید. جنگ سیاست اقتصادی کشورهای را بکلی دگرگون ساخت و اشتغال کامل را یکی از هدهدهای مهم سیاست اقتصادی قرار داد. در زمان قبل از جنگ و همچنین طینی سالهای جنگ کشورهاییکه دارای ترازیرد اختهای منفی بودند برای رفع مشکل ترازیرد اختها و پوشاندن کسری آن غالباً "راه حلهائی انتخاب مینمودند که بر روی میز آن تولید و سطح اشتغال موجود آنها اثر محدود میکنند و میگذاشت در حالیکه بعد از جنگ این وضع به آسانی قابل تحمل نبود. بعلاوه تجربیات حاصل از زمان جنگ نشان داد که اقداماتی از قبیل کاهش دادن ارزش پول و برقراری سیستم کنترل ارزی و ارزگانی سیاستهای مالی انقباضی که از طرف بعضی از کشورهای با منظره مقابله با کسری ترازیرد اختها صورت میگیرد برای کشورهای دیگر عواقب زیان آوری ایجاد میکند. لذا بتدریج این واقعیت پذیرفته شد که هدهدهای دگانه یعنی تعادل پیرد اختهای بین المللی و همچنین ازدیاد تولید و درآمد ملی فقط از طریق معاضدتهای بین المللی امکان پذیر است و بدین ترتیب مقدمات تأسیس صندوق بین المللی پول فراهم گردید و این مؤسسه مهم بین المللی با عرضه وجود گذاشت.

بعد از جنگ بین‌المللی دوم ترازیرد اختهای بسیاری از کشورهای چارآشفتگی و مشکلات فوق‌العاده شدیدی شد که هرگز نظایر آن در فاصله در جنگ جهانی مشاهده نشده بود لکن این مشکلات بوسیله همکاریهای بین‌المللی بویژه از طریق صندوق بین‌المللی پول و سازمانهای بین‌المللی دیگر از قبیل اتحادیه پرداختهای اروپائی و انجام برنامه کمکهای اقتصادی بنحوی سابقه‌های برطرف گردید. لذا یک رشته معاملات بین‌المللی جدید از قبیل نقل و انتقالات بلا عوض رسمی بین‌المللی و نقل و انتقالات سرمایه‌های وغیره به اقلام ترازیرد اختهاکه سابقاً در فاصله در جنگ جهانی مورد توجه اقتصاددانها بود، علاوه گردید. بسیاری از این معاملات، از قبیل استفاده از منابع صندوق بین‌المللی پول و استفاده از تسهیلات اتحادیه پرداختهای اروپائی در مقابله با کسری ترازیرد اختهای بین‌المللی تقریباً نقشی مشابه استفاده از ذخایر ارزی را دارد و در تحلیل تعادل مبادلات بین‌المللی باید با آنها مثل نقل و انتقال ذخایر ارزی رفتار شود. این معاملات و همچنین نقل و انتقالات دیگری که از گسترش همکاریهای بین‌المللی ناشی شده‌است نحوه مبادلات بین‌المللی را تغییر داده و برای بررسی این معاملات ابزار تحلیلی جدیدی را ضروری ساخته‌است. اکنون حقایق و مسائل مربوط به مبادلات بین‌المللی و توسعه اقتصاد ی‌بیش از پیش قابل فهم شده‌است و رقابت ریزی سیاستهای اقتصاد ی‌به ترازیرد اختها توجه بیشتری میندول میگرد.

د فاصله د جنگ جهانی اغلب کشورهای برای تعیین و اتخاذ سیاستهای اقتصاد ملی از آمارهای مبادلات بین‌المللی، که بطور قابل ملاحظه‌ای گسترش یافته بودند، بنحو بیسابقه‌ای استفاده مینمودند. در نخستین سالهای بعد از جنگ بین‌المللی اول بسیاری از کشورهای به تهیه صورت وضعیت رسمی ترازیرد اختتام نمودند و جامعه ملل مجموعه این صورت وضعیت‌ها را بصورت نشریه سالیانه در آورد و نخستین شماره آنرا در سال ۱۹۲۴ منتشر نمود.^(۱) تعداد این کشورها کمازسالی به سال دیگر تغییر مینمود هیچگاه از سی کشور تجاوز نکرد. آمارهای مربوط به ترازیرد اختتام اکثر این کشورها حالت ابتدائی داشت و حال آنکه آمارهای متعلق به کشورهای معالیک متحده آمریکا، کانادا، نروژ و دانمارک بسرعت پیشرفت نموده در ابتدا برای تعریف و تألیف جدا اول ترازیرد اختتامی چگونه ضابطه و فرم معینی وجود نداشت و جامعه ملل بمنظور ایجاد قابلیت مقایسه بین آمارهای متعلق به کشورهای مختلف به تنظیم مجدد آنها اقدام مینمود. کمیته‌ای از متخصصین آماری که در سال ۱۹۳۸ (بسرپرستی جامعه ملل آغاز کار نمود) اقدام دیگری بود که در جهت

1- League of Nations, Memorandum on Balance of Payments and Foreign Trade Balances, 1910-1923, Geneva, 1924.

تبیین مفهوم تراز پرداختها بعمل آمد . کار این کمیته که با شروع جنگ بین‌المللی دوم متوقف گردید در سال ۱۹۴۵ بوسیله کمیته فرعی دیگری تعقیب گردید (۱) توصیه‌های این کمیته معرف پیشرفتهائی است که در زمینه روش‌تهیه تراز پرداختها حاصل شده بود . طبق این توصیه‌ها ، بطوریکه جامعه ملل قبلاً^۱ تشخیص داده بود تراز پرداختها نباید شامل دریافتها و پرداختهای پولی بشود و بلکه باید تمام معاملات مالی (یعنی معاملاتیکه بر روی دارائیمها و بدهی‌های هر کشوری اثر میگذارد) را دربرگیرد . لذا باید حساب کالا و خدمات تراز پرداختها کلیه معاملاتی را که تعهدات و یا مطالبات پولی بین‌المللی ایجاد میکند شامل گردد . اعم از آنکه پرداختهای پولی مربوط به تصفیه این معاملات در همان دوره‌ایکه معامله انجام گرفته است صورت گیرد و یا به زمانی بعد از آن موکول گردد . با توجه به این تعریف کمیته فرعی نامبرده پیشنهاد نمود که بجای عبارت تراز پرداختها " عبارت حساب معاملات بین‌المللی " بکاربرده شود .

1- Notes on Balance of Payments Statistics, United Nations, 1947.

مفاهیم اساسی و متد لژی ترازیرد اختها با انتشار دستور العمل صند وق بین الملی پول، برای تهیه ترازیرد اختها، در سال ۱۹۴۸ بخواهی استقرار یافت. موفقیت صند وق بین الملی پول در این امر تا حد زیادی مدیون اقداماتی بود که قبلاً از طرف بعضی از کشورهای از جمله انگلیس و آمریکا و همچنین جامعه ملل برای تهیه و تنظیم ترازیرد اختها بعمل آمده بود. (۱)

چاپهای دوم و سوم دستور العمل صند وق بین الملی پول برای تهیه ترازیرد اختها که در سالهای ۱۹۵۰ و ۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ انتشار یافت، و همچنین جلد پانزدهم سالنامه ترازیرد اختها که در سال ۱۹۶۳ منتشر شد پیشرفتهای راکه از سال ۱۹۴۸ به بعد در زمینه پیش برد مفاهیم و متد لژی ترازیرد اختها نصیب صند وق بین الملی پول شده است بخواهی نشان میدهند. ترازیرد اختها هم از لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی بهبود یافته است. تعداد حسابهاییکه وارد ترازیرد اختها میشود و همچنین اقلام تشکیل دهنده این حسابها افزایش پیدا کرده است. منابع آماری ترازیرد اختها نیز بسا بهبودی که در ثبت دریافتها و پرداختهای ارزی و همچنین آمارهای بازرگانی بین الملی بوجود آمده گسترش یافته و قابلیت اطمینان بیشتری پیدا کرده است. کمکهای سایر منابع اطلاعاتی به تنظیم کنندگان آمارهای ترازیرد اختها نیز از جنبه پیشرفتهای برخوردار است.

1- The Balance of Payments, History, Methodology, Theory, by Max J. Wasserman and Jay M. Ware, Page 129.

است. با اهمیت روزافزونی که مسئله ترازیرد اختها در بررسی و تعیین سیاستهای اقتصاد یافته است میتوان امید واریود که در آینده نیز در روش تنظیم ترازیرد اختها پیشرفتمهای بیشتری حصول یابد.

عبارت ترازیرد اختها Balance of Payments که با گذشت زمان معروفیت و مقبولیت خاصی یافته است برای عنوان جدید ولی که وضع معاملات بین المللی کشور را آماده نماید دقیق و کافی نیست. شاید برای این منظور عبارت "تراز معاملات بین المللی" و یا عبارت "صورت وضعیت معاملات بین المللی" مناسبتر باشد.

استفاده از عبارت موازنه جهانی World Balance نیز که استعمال آن سابقه تاریخی دارد، بطور ضمنی نشان میدهد که هدف از تنظیم جدول معاملات خارجی کشور نشان دادن تساوی دریافتها و پرداختها و یا نمایش حسابهای است که برای برقراری موازنه نگهداشته میشوند. این عنوان نیز برای بیان مقصود کافی نمیشود زیرا اگرچه اندازه گیری کسری و یا مازاد معاملات با خارج یکی از مهمترین موارد استفاده در ترازیرد اختهاست لکن تنها مورد استفاده از آن نمیشود.

صندوق بین المللی پول بعد از آنکه کار خود را برای تألیف روش تنظیم حسابهای

بین المللی آغاز نمود بنابر توصیه "سوکمیسیون جامعه ملل" که در سال ۱۹۴۷ بمنظور بررسی آمارهای مربوط به معاملات بین المللی تشکیل شده بود، ارجحیت عنوان "International Transactions Account" (حساب معاملات بین المللی) را بر عنوان Balance of Payments (ترازیرد اختها) پذیرفت لکن چون عنوان (ترازیرد اختها) در اثر کثرت استعمال در طی سالیان متمادی نوعی مقبولیت یافته و مورد استفاده عده کثیری از اقتصاددانها قرار گرفته بود صندوق بین المللی پول تصمیم گرفت عنوان Balance of Payments (ترازیرد اختها) را حفظ نماید.

(۱)

را حفظ نماید.

کشورهای عضو صندوق بین المللی پول ترازیرد اختهای خود را طبق "دستور العمل" این صندوق تهیه کرده و به صندوق مذکور گزارش مینمایند. چاپ سوم "دستور العمل" صندوق بین المللی پول در ژوئیه ۱۹۶۱ بر اساس مفهوم درآمد ملی ترازیرد اختها انتشار یافت و در اختیار کشورهای عضو قرار گرفت. هدف صندوق بین المللی پول از تدوین دستور العمل تنظیم ترازیرد اختها و توصیه رعایت اصول مندرج در آن ایجاد هم آهنگی در تعاریف و مفاهیم ترازیرد اختها در کلیه کشورهای عضو و ایجاد قابلیت مقایسه بین جداول ترازیرد اختهای آنهاست. در ایران تنظیم ترازیرد اختها مطابق تصویب قانون مشارکت در امور اقتصادی و

از سال ۱۳۲۵ آغاز گردید.

تاسال ۱۳۳۹ که بانک مرکزی ایران تاسیس گردید صندوق بین المللی پول
ترازیرد اختهای ایران رابرمینای ارقام واطلاعات دریافتی ازبانک ملی ایران و
سایر منابع تنظیم ودرنشریه های سالیانه خود Balance of Payments
Yearbook
و International Financial Statistics انتشار میداد.

پس ازتاسیس بانک مرکزی ایران درسال ۱۳۳۹ وایفیه تمهیه و تنظیم ترازیرد اخت
های ایران وارسال آن بصندوق بین المللی پول بعهده این بانک گذاشته شد. بانک
مرکزی ایران ترازیرد اختهای کشیرراهرسال دردفترم جداگانه یکی براساس سال
شمسی و دیگری براساس سال میلادی تنظیم کرده وه صندوق بین المللی پول
ارسال میدارد.

صندوق بین المللی پول اغلب بعضی از ارقام جداول ترازیرد اختهای ایران
(مانند استفاده از وام وکمکهای خارجی وصادرات بامؤسسات بین المللی)
رابرمینای اطلاعات مستقیمی که از منابع مربوطه دریافت میدارد مورد تجدید نظر
قرارداده وپس از تماس با مقامات مسوئل ایرانی واخذ تایید آنان درازمه های
نبرد تنظیم کرده ودرنشریه های سالیانه مذکور منتشر میدارد.
بهرند جداول ترازیرد اختهای ایران در دوره نخستین حیات خود در سال

۱۳۳۹ در ایران تاسیس گردید و در سال ۱۳۴۰ در ایران تاسیس گردید

که در طبقه بندی ارقام مربوط به آن مبذول میگردید از بهبود قابل ملاحظه ای برخوردار شد معیند ابعثت تشبیر بعضی از منابع آماری آن از یکطرف و میانی " شمول " و ارزیابی ارقام و اطلاعات دریافتی از منبع آماری واحد از طرف دیگر از یکپارچگی و قابلیت مقایسه لازم برخوردار نیست .

لکن تعهد ایران برای تنظیم جدول تراز بود اختها و لزوم تهیه آمار دریافتها ویرد اختهای ارزی بعنوان مهمترین منبع آماری آن و نیز ضرورت تاء مین منابع اطلاعاتی لازم برای اعمال سیاست کنترل ارزی موجب گردید که آمار دریافتها ویرد اختهای ارزی و متابعت از آن جدول موازنه ارزی کشور که بر مبنای آمار دریافتها ویرد اختهای ارزی مذکور تنظیم مییابد از اهمیت روز افزونی برخوردار گردد .

نظر باینکه از مجموع منابع آماری موجود که برای تنظیم تراز بود اختها

مورد استفاده قرار میگرفت فقط آمار دریافتها ویرد اختهای ارزی تا حدی از قابلیت

اعتماد نسبی برخوردار بود و معلا و به با تنظیم جدول موازنه ارزی نیاز به اطلاع از

دریافتها ویرد اختهای نقدی و امکانات ارزی کشور بر طرف میگردید لذا تراز بود اختها

اهمیت لازم را که ب ننمود و از آن نیز برای ارسال به صندوق بین المللی

ایفای تعهد در مقابل آن صندوق استفاده دیگری بعمل نیامد .